

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Finis boni, & omnis officij boni, & virtutis est solus Deus iuxta sanctum
Augustinum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Strinam sapissimè repetitam, si non sit propter hoc, propter quod fieri debet vera sapientia præcipit, hoc est, ut identidem inculcat, propter verum Deum, ipso non recto sine peccatum est. Hæretur enim in creatura, per quam in Deum omnium officiorum finem transire debuisset. Nam & ipsi actibus humanis quantumvis honestis utendum, non fruendum est. Nec frui est aliud quàm rem propter se diligere, illi propter se inherere, capere ex illa voluptatem, prout diversis locis Augustinus exponit. Quod ita per se quoque perspicue liquet in actionibus, per quas quilibet creaturis, cibo, potu, lusu, gloria, laude, ipsoque virtutis actu quando volumus fruimur, ut vel bruta, si loqui possent, non alià se re frui dicerent, nisi illà quam propter se diligunt, cui propter se inhaerent, ex qua propter se dilectà voluptatem capiunt.

Neque verò quicquam refert, quòd res illa vel actus ille dicatur intendi ut finis proximus, & in Deum per se tendere. Sic enim in illis casibus de quibus loquimur intenditur, ut fruendo in illo haeratur, eo profus modo quo per peccata venialia, fruimur quibuscumque creaturis. Nec aliter actus quantumvis honestus per se tendit in Deum, nisi quia talis est, qui in eum referri possit operante voluntate. Sic autem & honoris, & laudis, & gloriæ, & pecunie, & cibi, potusque moderate sumendi appetitus, & uxoris concubitus in Deum retorqueri potest: Sed quamdiu hoc non fit, & in ipsis actionibus per se spectando honestus, vel in earum objectis bonis haeret animus, quantumcumque honesta esse videantur, ipsa non recti finis appositione & animi inhaerentia peccatur: nec amplius manent finis tantum proximus, sed etiam non totius vitæ, illius tamè actionis profus ultimus: quo nihil amplius ex Augustini doctrina ad peccatum necessarium est, uti satis explicuimus.

Multo minus ad infringendam vel eludendam ejus doctrinam proferri potest, quòd Stoici finem totius vitæ ultimum & beatitudinem in virtute collocaverint. Quamvis enim illud verum sit, non tamen propterea

non quilibet qui virtutes propter se expetiverint, ex ejus principijs doctrinaque superentur. Non enim in eo se fundat Augustinus, quòd totius vitæ finis ultimus virtus esse diceretur, sed quod propter se expeteretur, quod ad se referretur, & non in Deum: Nam, inquit, virtutes ad quodlibet adipiscendum vel tenendum nisi ad Deum retulerit, etiam ipsa vitia sunt potius quàm virtutes. Et rursum: Deo enim serviunt in hominibus, à quo donantur hominibus.

Quod verò dicuntur Philosophi beatitudinem in virtute collocasse; hoc omnes faciunt, quotquot illam propter se expetendo non in Deum intentione voluntatis referunt, sive illam, finem profus ultimum esse credant, sive non credant. Nam ut is qui re quacunque frui cupit, non ex ea beatitudinem aut partem ejus decerpere velit, fieri nullo pacto potest. Frui quippe velle, non est aliud quàm se beare velle, sive ex toto, sive ex parte, rebus quas propter se diligimus. Vnde Augustinus: Res quibus fruendum est, nos beatos faciant, nempe, sive errore, sive veritate. Si enim veritas re quapiam fruendum doceat, revera beatum facit, si falsitas opinionis humana, falsa quoque beatitudo consequetur. Beatitudo namque sive vera sive falsa in rei per se dilectæ fruitione constituta est.

Vnicum alicujus momenti ex Augustino à nonnullis opponitur, quòd Augustinus, inquit, sepe doceat esse honestum propter honestatem, vel propter observantiam legis operari. Vnde volunt, virtutum officia propter se esse diligibilia ex mente Augustini in libro octoginta trium questionum, questione trigesima. Sed quia difficultas ista in errore, quo sancti Augustini doctrina de virtutibus non intelligitur, imo pervertitur, fundata est, & sine plena explanatione justitiæ & honestatis, quæ in omni opere bono diliguntur, ac diligere debent, expediti non potest, eam alteri loco, ubi de natura virtutis & operis boni ex professo sermo erit, reservabimus. Nam ex istis, quæ illo in loco dicenda sunt, per se difficultas ista reserata & soluta patefiet.

CAPVT XIV.

Finis boni, & omnis officij boni, & virtutis, est solus Deus juxta sanctum Augustinum.

ET hæcenus quidem ostendimus, finem boni ad quem omnia omnino humanæ vitæ officia ex omnium Philosophorum sententia (nisi forte Scholasticos nonnullos, de quibus jam diximus, aliqui exceptos velit) referri debent, non esse corpus vel aliquid ejus, non esse etiam animum vel aliquid ejus, sive illud virtutem, sive actus animæ honestos, sive alio nomine quocunque voces. Ex quo sanè per se liquido sequitur, illud esse debere extra & supra corpus

& animum; nec aliud inveniri posse, nisi unum & verum Christianorum Deum. De quo pulchrè Augustinus: Finis est nisi seu summum hominis bonum, à quolibet ubi constituitur, non invenitur, nisi aut in corpore, aut in animo, aut in Deo, aut in duobus aliquibus horum, aut certe in omnibus. Quod si didiceris, neque summum bonum, neque aliquam partem summi boni omnino esse in corpore, duo restabunt, animus & Deus; quorum vel in uno, vel in ambobus sit. Si autem didiceris & didiceris hoc idem de animo, quod de corpore, quid aliud iam nisi Deus

Deus occurrat, in quo summum hominis bonum constitutum sit? Non quò alie bona non sint, sed summum id dicitur, quò cuncta referantur. Qua de re non est quòd cum Christianis laboriosè disputemus, qui illud uno ore libentissimè confitentur: quamvis illam summum illius boni rationem, quam ultimis verbis tangit Augustinus, & ex Aug. & omnium etiam Gentilium Philosophorum sententia supra demonstravimus esse summo bono propriissimam, ut ad illud videlicet omnia vitæ officia referantur, non omnes satis liquè ed intelligant. Ex quo nasci necesse est non exiguam humanæ vitæ perturbationem, dum finis ultimi neglectum, qui sicut primum efficiendi principium in actibus humanis principatum tenet, nihil interesse putant ad actus quoque vitandos. Optandum profectò esset, ut humanæ Philosophiæ, quæ doctrinam Doctorum Christianæ religionis summeperè perturbavit, paulò minus viri boni eruditique tribuissent, ne ab illa celsissima, & sanctissima, constantissimaque Doctoris omnium subtilissimi doctrina, propter humanas & parvi momenti ratiunculas tam facile & tam longe recederent. Nam si rationem quarimus, quid rationi magis consentaneum, quàm ut ille solus ad fruendum diligatur, qui solus animæ rationali fruendus est, quia solus est verus rationalis creature cibus? Hoc autem ad fruendum diligatur, quòd propter se diligitur, cui propter se inharetur, motuque animi terminato conquiescit. Si divina oracula consulimus, quid isto absolutius, generalius, atque strictius: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente? hoc est, ut sanctissimus Augustinus explicat: *Ut omnes cogitationes tuas & omnem vitam, & omnem intellectum in illum conferas, à quo habes ipsa que conseris.* Quod nemo omnino prestare potest, quisquis aliquid præter unum Deum, sive se, sive proximum, sive corpus, sive animum, sive rationem, sive virtutis cuiuscunque moralis actum, per se & propter se diligendum & appetendum putat. Nam quòd

A in eodem loco præclarissimè profundissimus Doctor de sui ipsius dilectione dicit, multo rectius de cuiuscunque alterius creature dilectione, sive actus hominis, sive objectum eius fuerit, dicendum est: *Si se propter se diligit, non se refert ad Deum, sed ad seipsum conversus non ad incommutabile aliquid convertitur.* Et propterea cum defectu aliquo se fruatur. Quem defectum in Epistola quinquagesima sexta superbiam vocat, ut ante diximus. Hoc igitur summo dilectionis præcepto, omnis Philosophia moritur, omnis subtilitas disputandi pro voluptatibus, pro primis naturæ, pro virtutibus, pro honestis officiis, propter se appetendis evacuatur. Ut iterum divinissimus ille Doctorum coryphæus: *Cum autem toto corde, tota anima, tota mente, nullam vitæ nostræ partem relinquit, quia vacaredebet, & quò se locum dare ut ultra referat: sed quò quid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur, quò totus dilectionis impetus currit.* Nihil igitur omnino, neque voluptas, nec res ulla temporalis, nec virtus ipsa potest esse officiorum bonorum finis: sed in illum solum animum transire, & in eo solo requiescere in re qualibet appetenda debet, qui sicut *Fons est nostræ beatitudinis, ita a omni appetitione est finis.* Hic finis est, non autem officium, quò docet Augustinus contra Iulianum à vitio discernendas esse virtutes: ita videlicet, ut *omnis facit homo aliquid, ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quòd facere debet, & facere debet vera sapientia præcipit, id est, ut ex professo tradit, propter istum verum Deum, peccata vincatur, quia est officio videtur bonum. Ipso non recto sine peccatum est. Sicut autem officium quòdlibet, ipso recto sine deficiente peccatum est; ita quoque virtus, quòd quòdlibet officium imperatur, ipso recto sine deficiente vitium potius quàm vera virtus est. Neque enim est vera virtus, nisi que ad eum finem tendit, quò melius non est, hoc est, fons omnis veræ iustitiæ Deus: cuius unius animi intellectualis incorporei, & se hinc potest, amplexu, hoc est, amplexu amoris, veris impletur, secundaturque virtutibus.*

CAPVT XV.

Ex principijs supra traditis inferuntur septem magni momenti collaria, quibus doctrina sancti Augustini de virtutibus, & operibus bonis, & gratia, & meritis magnoperè illustratur.

QUAMOBREM cum omnium officiorum cuiuscunque virtutis tam inseparabilis cum isto fine nexus sit, ut sine illo nullo pacto bona, sed peccata sint; & virtutes ad quòdlibet adipiscendum vel tenendum nisi ad Deum referantur, etiam ipsa vitæ sint potius, quàm virtutes; jam facile vera ratio intelligitur. Primò, cur Augustinus doceat, virtutem non esse aliud nisi amorem Dei. Nimirum, quia virtus non in officij, sed in finis amore sita est, tanquam ex quo offi-

A cium imperari, & ad quem intentione voluntatis retorqueri debet. Finis autem istius ultimi, Dei inquam solius, dilectionem virtutem esse, doctrina sanctissimi Doctoris solemnissima est, quam alio oportuniore loco asserturi sumus. Hic eam uno alterove testimonio perstringere præsentis instituto satis est. Sic ergo loquitur in Epistola quinquagesima secunda: *Quantum in hac vita virtus non est, nisi eligere quòd diligendum est. Id eligere, prudentia est; nullus inde averti molestus, fortitudo est; nullus illecebris, temperan-*

Aug. de civ. d. 22.
Lib. 1. de do. c. 12.
Epist. 52.

Lib. 1. de do. c. 12.
Epist. 52.
Lib. 10. de civ. d. 4.
Lib. 7. de civ. d. 12.
Lib. 10. c. 4.

INNO
CENTI